

Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών
Τμήμα Θεωρίας και Ιστορίας της Τέχνης
(ΘΙΣΤΕ)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ακαδημ. έτος 2015-2016

Σύνολο μαθημάτων: 40 (24 επισκοπήσεις, 12 Διαλέξεις, 4 Σεμινάρια)

30 πιστωτικές μονάδες ανά εξάμηνο= 60 ανά έτος

240 πιστωτικές μονάδες για τη λήψη πτυχίου

Κάθε μάθημα του Α' και Β' έτους: 5 πιστωτικές μονάδες

1 Διάλεξη: 7 πιστωτικές μονάδες

1 Σεμινάριο: 9 πιστωτικές μονάδες

1 Πρακτική Άσκηση: 7 πιστωτικές μονάδες

1 Πτυχιακή Εργασία: 16 πιστωτικές μονάδες (= 1 Διάλεξη: 7 πιστωτικές

Μονάδες +1 Σεμινάριο: 9 πιστωτικές μονάδες)

Πεδία

I. Ιστορία και Θεωρία της Τέχνης και της Αρχιτεκτονικής (ΙΣΘΕΤΑ 001-499)

Συντομογραφίες:

Δ=Διάλεξη

ΤΕ=Τέχνη

ΑΡ=Αρχιτεκτονική

Σ=Σεμινάριο

ΤΕ=Τέχνη

ΑΡ=Αρχιτεκτονική

Κωδικοί:

Δ-ΙΣΘΕΤΑ 001-199

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 001-099

Δ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ 100-199

Σ-ΙΣΘΕΤΑ 200-499

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 200-399

Σ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ 400-499

Π. Φιλοσοφία της Τέχνης και Ανθρωπιστικές Επιστήμες (ΦΙΤΑΕ 500-999)

Συντομογραφίες:

Δ=Διάλεξη

ΦΙ=Φιλοσοφία

ΑΝ=Ανθρωπιστικές Επιστήμες

Σ=Σεμινάριο

ΦΙ=Φιλοσοφία

ΑΝ=Ανθρωπιστικές Επιστήμες

Κωδικοί:

Δ-ΦΙΤΑΕ 500-699

Δ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 500-599

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 600-699

Σ-ΦΙΤΑΕ 700-999

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 700-899

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 900-999

Οι μοναδικοί κωδικοί του κάθε μαθήματος παραμένουν σε ισχύ, ενεργοποιημένοι ή μη, έως ότου εξαντληθούν.

Α' και Β' έτος: 24 υποχρεωτικά μαθήματα

Α' εξάμηνο

A1 Ιστορία της Τέχνης: εποπτική εισαγωγή (Συνδιδασκαλία)

Υπεύθυνος μαθήματος: Καλλιρρόη Λινάρδου

Διδάσκοντες: Καλλιρρόη Λινάρδου, Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου, Κώστας Ιωαννίδης, Ασημίνα Κανιάρη, Ανδρέας Ιωαννίδης, Νίκος Δασκαλοθανάσης, Ανδρέας Γιακουμακάτος.

Εποπτική εισαγωγή στο σύνολο των περιόδων, ρευμάτων, κινημάτων και τάσεων της ιστορίας της τέχνης της Δύσης από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας.

A2 Ιστορία της Αρχαίας Τέχνης (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής.)

Δημήτριος Δαμάσκος, Αναπλ. Καθηγητής Παν. Πατρών (ανάθεση)

Στόχος του μαθήματος είναι η επισκόπηση της αρχαίας ελληνικής τέχνης από τον 10ο αι. π.Χ. έως και τα τέλη του 1ου αι. π.Χ. αιώνα, κατά τη διάρκεια δηλαδή της διαμόρφωσης και ανάπτυξης του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού στον ανατολικομεσογειακό χώρο. Την περίοδο αυτή διαπιστώνεται η δημιουργία υψηλής ποιότητας τεχνών, κέντρο των οποίων ήταν ο άνθρωπος με τις ποικίλες δραστηριότητές του στη δημόσια και ιδιωτική σφαίρα της κοινωνίας στην οποία ζούσε. Η αρχαία ελληνική τέχνη εξέφρασε σταδιακά και ανά εποχή ιδανικά και αξίες που απηχούσαν τα εκάστοτε πολιτεύματα (αριστοκρατικό, τυραννικό, δημοκρατικό, μοναρχικό), αλλά και τη σχέση του ανθρώπου με τις λατρευόμενες θεότητες, ανθρωποκεντρικές επίσης. Στα μαθήματα εξετάζονται ανά εποχή οι βασικές κατηγορίες της αρχαίας ελληνικής τέχνης (αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, αγγειογραφία και μικροτεχνία). Η επισκόπηση τελειώνει με την προσέγγιση του αρχαίου ελληνικού με το ρωμαϊκό πολιτισμό και τη δημιουργία του λεγόμενου ελληνορωμαϊκού πολιτισμού.

A3 Ιστορία της Τέχνης της Μεσαιωνικής Ευρώπης

Καλλιρρόη Λινάρδου

Στόχος του μαθήματος είναι η επισκόπηση των εξελίξεων στην Ευρωπαϊκή τέχνη από τον 4^ο έως τον 14^ο αιώνα. Οι διαλέξεις μοιράζονται ανάμεσα στην τέχνη της Ύστερης Αρχαιότητας, τη Βυζαντινή τέχνη και την τέχνη της Μεσαιωνικής Δύσης, με ιδιαίτερη έμφαση στη μνημειακή ζωγραφική, τη γλυπτική και έργα μικροτεχνίας.

A4 Ιστορία των Αισθητικών Θεωριών 1: Αρχαιότητα – Νεότεροι χρόνοι (Συνδιδασκαλία)

Παναγιώτης Πούλος

Το μάθημα συνιστά επισκόπηση της ιστορίας της φιλοσοφίας μέσα από το πρίσμα της ανάπτυξης των αισθητικών θεωριών. Καλύπτονται εδώ οι ιστορικές περίοδοι της Αρχαιότητας, του Μεσαίωνα, της Αναγέννησης, του 17^{ου} αιώνα, του Διαφωτισμού, καθώς και του πρώτου μισού του 19^{ου} αιώνα. Πιο συγκεκριμένα, εκτίθενται διαδοχικά τα επιχειρήματα που αντλούνται από τα έργα του Πλάτωνα, του Αριστοτέλη, της ελληνιστικής φιλοσοφίας (Στοά, Κήπος, Σκεπτικοί, Κυνικοί) και της ελληνορωμαϊκής παράδοσης, της φιλοσοφίας της Ύστερης Αρχαιότητας (Πλωτίνος, Αυγουστίνος), της ύστερης βυζαντινής και δυτικής χριστιανοσύνης, των αναγεννησιακών φιλοσόφων, λογίων και καλλιτεχνών, όπως και των φιλοσόφων που συνδέονται ποικιλοτρόπως με τα ρεύματα του ορθολογισμού και της εμπειριοκρατίας, του κριτικισμού, του ιδεαλισμού και του ρομαντισμού. Η ιστορία αυτή, η οποία συσχετίζεται με τα ευρύτερα πολιτισμικά, καλλιτεχνικά και επιστημονικά συμφραζόμενα, επιδιώκει να αναδείξει τις παραμέτρους εκείνες που μας επιτρέπουν να προσδιορίσουμε με ακρίβεια τόσο τις έννοιες της τέχνης και της καλλιτεχνικής δραστηριότητας όσο και τον αντίκτυπό τους στη ζωή και τη σκέψη.

A5 Νεότερη Ευρωπαϊκή Ιστορία

Άντα Διάλλα

Ο στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει τις κυριότερες οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές συνιστώσες που διαμορφώνουν τις ευρωπαϊκές εμπειρίες κατά τον 19^ο αιώνα. Ο σκοπός δεν είναι να παρουσιαστεί ένα σύνολο ιστοριών των επιμέρους χωρών της ευρωπαϊκής ηπείρου, αλλά η ταυτόχρονη πραγμάτευση των εξελίξεων που διαμόρφωσαν τον σύγχρονο κόσμο, έτσι ώστε οι φοιτητές να έχουν τη δυνατότητα να αντιλαμβάνονται τη σημασία των υπερεθνικών διαδικασιών, την εσωτερική διαφοροποίηση και την αλληλεπίδραση, την ενότητα αλλά και την ποικιλία

των ευρωπαϊκών εμπειριών. Τα μαθήματα οργανώνονται θεματικά και γύρω από σημαντικές έννοιες κλειδιά, όπως κινήματα, επαναστάσεις, ρεύματα ιδεών, έθνος-κράτος, αυτοκρατορίες, κοινοβουλευτικά καθεστώτα, συνασπισμοί κρατών, διατηρώντας πάντα στον διανοητικό ορίζοντα την χρονική ακολουθία των φαινομένων.

A6 Αγγλική Ορολογία Τέχνης 1 (Συνδιδασκαλία)

Μαρία Βάρα, ΕΕΔΙΠ Σχολής Ικάρων (ανάθεση)

Σκοπός του μαθήματος είναι να εφοδιάσει τους φοιτητές με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στρατηγικές που απαιτούνται για τη μελέτη αγγλόφωνων κειμένων τέχνης ώστε να διευκολύνει την πρόσβαση σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία. Έμφαση δίνεται στην αγγλική ορολογία της τέχνης μέσα από την προσέγγιση επιστημονικών κειμένων. Εστιάζουμε στις ιδιαιτερότητες του δοκιμιακού λόγου και σε όρους-κλειδιά απαραίτητους για την κατανόηση του ακαδημαϊκού τρόπου γραφής.

B' εξάμηνο

B1 Ιστορία της Τέχνης των νεότερων χρόνων 1: Αναγέννηση και Μπαρόκ (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου

Η έμφαση δίνεται στην αναγεννησιακή εικαστική παραγωγή της ιταλικής χερσονήσου από τον 14^ο έως και τον 16^ο αιώνα, ενώ παρουσιάζονται παραδείγματα έργων και από άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως από τη Γαλλία, τη Γερμανία, τις Κάτω Χώρες. Κεντρική θέση κατέχουν βασικά ζητήματα, όπως τα διαφορετικά τεχνοτροπικά ιδιώματα, όπως διαμορφώνονται μέσα στην ευρεία αυτή περίοδο, οι διαφορές που εντοπίζονται ανάμεσα σε ορισμένα καλλιτεχνικά κέντρα της ιταλικής χερσονήσου (π.χ. Ρώμη, Φλωρεντία, Σιένα, Βενετία), η σχέση της καλλιτεχνικής παραγωγής με σημαντικούς αναθέτες της εποχής (π.χ. Μέδικοι, πάπες). Το αξίωμα *ut pictura poesis* εξετάζεται μέσα από τη μελέτη της σχέσης συγκεκριμένων έργων και εικονογραφικών συνόλων με λογοτεχνικά κείμενα, συμβολικά σχήματα και θεωρητικά κείμενα περί τέχνης. Το τελευταίο μέρος του μαθήματος καταλαμβάνει μια πρώτη συζήτηση για την ευρωπαϊκή τέχνη του 17^{ου} αιώνα, το μπαρόκ, και την ευρωπαϊκή τέχνη από το 1700 έως το 1770 περίπου, το ροκοκό.

B2 Ιστορία της Τέχνης των νεότερων χρόνων 2: από τον Νεοκλασικισμό στον Ιμπρεσιονισμό (Συνδιδασκαλία)

Ασημίνα Κανιάρη

Επισκόπηση της τέχνης από τα καλλιτεχνικά ρεύματα του δευτέρου μισού του 18^{ου} αιώνα έως τα τέλη του 19^{ου} αιώνα με κύρια αναφορά στη ζωγραφική του Νεοκλασικισμού, τη Ρομαντική ζωγραφική του 19^{ου} αιώνα και τα ρεύματα του δευτέρου μισού του 19^{ου} αιώνα, από τον Ρεαλισμό έως και τον Ιμπρεσιονισμό.

B3 Μεθοδολογία της Ιστορίας της Τέχνης (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Νίκος Δασκαλοθανάσης

Εποπτική παρουσίαση συγγραφέων και τάσεων που συγκροτούν τη μεθοδολογική ιστοριογραφική και ακαδημαϊκή παράδοση της ιστορίας της τέχνης, από τους νεότερους χρόνους έως την εποχή μας (βιογραφική ιστορία, ειδημοσύνη,

μορφοκρατικές θεωρίες, εικονολογία, κοινωνική ιστορία της τέχνης, σύγχρονες προσεγγίσεις).

B4 Ιστορία των Αισθητικών Θεωριών 2: από τους νεότερους χρόνους έως τις μέρες μας (Συνδιδασκαλία)

Παναγιώτης Πούλος

Το μάθημα ολοκληρώνει την επισκόπηση της ιστορίας της φιλοσοφίας μέσα από το πρίσμα της ανάπτυξης των αισθητικών θεωριών. Καλύπτονται εδώ το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα, καθώς και ο 20ός αιώνας. Πιο συγκεκριμένα, εκτίθενται αρχικά οι διαφορετικές αισθητικές τοποθετήσεις των καλλιτεχνών, συγγραφέων και ποιητών απέναντι στον πρωτοεμφανιζόμενο κεφαλαιοκρατικό τρόπο παραγωγής, και μάλιστα σε συνδυασμό με τη σταδιακή ανάδυση των επιστημών του ανθρώπου (ψυχολογία, ανθρωπολογία και κοινωνιολογία της τέχνης). Στη συνέχεια, εξετάζονται τα επιχειρήματα που αντλούνται από τις αισθητικές θεωρίες του εικοστού αιώνα σ' ένα ευρύ γεωγραφικό φάσμα. Η ιστορία αυτή, η οποία συσχετίζεται εδώ τόσο με τις νεότερες φιλοσοφικές αναζητήσεις όσο και με τις ποικίλες καλλιτεχνικές και λογοτεχνικές εκφάνσεις της περιόδου του Μοντερνισμού, επιδιώκει να αναδείξει εντέλει τα κεντρικά διακυβεύματα της σύγχρονης αισθητικής φιλοσοφίας.

B5 Σύγχρονη Ευρωπαϊκή Ιστορία (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Άντα Διάλλα

Ο σκοπός του μαθήματος είναι να συζητήσει τα βασικά χαρακτηριστικά του ευρωπαϊκού 20^{ου} αιώνα: από την μια μεριά την αλματώδη τεχνολογική και επιστημονική πρόοδο –που επιφέρει βαθύτατους οικονομικούς, κοινωνικούς, ιδεολογικούς μετασχηματισμούς, αλλά και μετασχηματισμούς στις νοοτροπίες– και από τη άλλη την συνεχιζόμενη και εντεινόμενη βία. Την περίοδο αυτή η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από συγκρουόμενα συστήματα αξιών και κυρίως την σύγκρουση ανάμεσα στον φιλελευθερισμό, τον φασισμό, και τον κομμουνισμό. Είναι η εποχή των ολοκληρωτικών πολέμων. Η Ευρώπη αντιμετωπίζει την ενσωμάτωση των μαζών στον πολιτικό και κοινωνικό βίο, ενώ προς το τέλος της περιόδου αναζητεί εκ νέου την θέση της σε ένα μη ευρωκεντρικό κόσμο.

B6 Αγγλική Ορολογία Τέχνης 2 (Συνδιδασκαλία)

Μαρία Βάρα, ΕΕΔΙΠ Σχολής Ικάρων (ανάθεση)

Σκοπός του μαθήματος είναι να εφοδιάσει τους φοιτητές με τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στρατηγικές που απαιτούνται για τη μελέτη αγγλόφωνων κειμένων τέχνης ώστε να διευκολύνει την πρόσβαση σε ξενόγλωσση βιβλιογραφία. Έμφαση δίνεται στην αγγλική ορολογία της τέχνης μέσα από την προσέγγιση επιστημονικών κειμένων. Εστιάζουμε στις ιδιαιτερότητες του δοκιμιακού λόγου και σε όρους-κλειδιά απαραίτητους για την κατανόηση του ακαδημαϊκού τρόπου γραφής.

Γ' εξάμηνο

Γ1 Ιστορία της Αρχιτεκτονικής 1 (Συνδιδασκαλία)

Ανδρέας Γιακουμακάτος

Το μάθημα εξετάζει την ευρωπαϊκή αρχιτεκτονική από την έναρξη της «μοντέρνας εποχής» (1401) ως το τέλος του «μακρού 19^{ου} αιώνα» (1914). Προσεγγίζονται ζητήματα σχετικά με τη θεωρία και την αρχιτεκτονική της ιταλικής Αναγέννησης, του Μπαρόκ, του Νεοκλασικισμού, των πόλεων του 19^{ου} αιώνα, της αρχιτεκτονικής των νέων υλικών και της Αρ νουβό. Αναλύεται επίσης η σημασία του ευρωπαϊκού πολιτισμού και ιδιαίτερα του αρχιτεκτονικού για την ανάπτυξη της παγκόσμιας έντεχνης αρχιτεκτονικής. Δίνεται έμφαση σε οπτικοακουστικά μέσα πρόσληψης και κατανόησης των ζητημάτων.

Γ2 Διδακτική της Ιστορίας της Τέχνης

Ανδρέας Ιωαννίδης

Το μάθημα ασχολείται με μεγάλες περιόδους, εξετάζοντας τα αναπαραστατικά τους συστήματα, ως εξής: α. Αίγυπτος, β. Ελληνική αρχαιότητα, γ. Μεσαίωνας, δ. Αναγέννηση, ε. Μοντερνισμός, στ. Σύγχρονη Τέχνη. Το μάθημα αποσκοπεί στο να γίνει κατανοητό από τον διδασκόμενο ότι κάθε εικαστική φόρμα αντιστοιχεί και σε έναν τρόπο με τον οποίο ο άνθρωπος βλέπει τον εαυτό του και τον κόσμο, ως ατομικό και ως συλλογικό υποκείμενο ταυτόχρονα.

Γ3 Μοντέρνα και Σύγχρονη Τέχνη (Συνδιδασκαλία)

Νίκος Δασκαλοθανάσης

Επισκόπηση των σημαντικότερων ρευμάτων της δυτικής τέχνης, από τις τελευταίες δεκαετίες του 19^{ου} έως τις πρώτες του 21^{ου} αιώνα.

Γ4 Φιλοσοφία της Τέχνης

Φαίη Ζήκα

Η φιλοσοφία της τέχνης εστιάζει στο ερώτημα «Τι είναι τέχνη;» Το μάθημα εκκινεί από την κριτική προσέγγιση της δυνατότητας ορισμού της τέχνης, όπως αυτή αναπτύχθηκε στο δεύτερο μισό του 20ού αιώνα. Εξετάζονται, συνοπτικά και κριτικά, βασικές έννοιες που έχουν προταθεί ιστορικά ως ουσιώδη γνωρίσματα της τέχνης:

μίμηση/αναπαράσταση, μορφή/δομή, έκφραση, αισθητική εμπειρία. Η δυσκολία ανεύρεσης ικανοποιητικού ορισμού οδηγεί σε σύγχρονες αντι-ουσιακρατικές τοποθετήσεις όπως η ιστορικο-θεωρητική προσέγγιση του A. Danto, η λειτουργική προσέγγιση του N. Goodman και η θεσμική θεωρία του G. Dickie, οι οποίες, με τη σειρά τους, αντιμετωπίζονται κριτικά στη διαμόρφωση του σύνθετου διανοητικού και καλλιτεχνικού τοπίου που χαρακτηρίζει την ύστερη νεωτερικότητα.

F5 Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία 1: από τον Ρομαντισμό στον Νατουραλισμό

Σοφία Ντενίση

Εισαγωγικό μάθημα μύησης στις βασικές τάσεις, τα ρεύματα και τους προβληματισμούς των λογοτεχνικών παραδόσεων της ευρωπαϊκής ηπείρου από τα μέσα του 18ου ως τα τέλη του 19ου αιώνα. Κατά κύριο λόγο θα εστιάσουμε την προσοχή μας στα ρεύματα του ρομαντισμού και του ρεαλισμού από τις πρώιμες εκφράσεις τους ως τις όψιμες εκδηλώσεις τους στις βασικές ευρωπαϊκές χώρες (Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ρωσία κ.ά.) και ασφαλώς στην Ελλάδα. Θα προσεγγίσουμε το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό αντιπροσωπευτικών κειμένων από τις ελληνικές τους μεταφράσεις μαζί με κείμενα προερχόμενα από την Ελληνική γραμματεία.

F6 Παιδαγωγικά (Συνδιδασκαλία)

Μόνικα Παπά (ΠΔ 407/1980)

(Μεταφέρθηκε στο Δ' εξάμηνο στη θέση της Ψυχολογίας.)

Η επιστημονικότητα της Παιδαγωγικής. Το φαινόμενο της αγωγής. Παράγοντες και μέσα αγωγής. Σκοπός της αγωγής. Νεώτερα και σύγχρονα παιδαγωγικά και διδακτικά συστήματα. Σύγχρονες τάσεις της Αγωγής.

Δ' εξάμηνο

Δ1 Ιστορία της Αρχιτεκτονικής 2 (Συνδιδασκαλία)

Ανδρέας Γιακουμακάτος

Ιστορία, θεωρία και κριτική της αρχιτεκτονικής από το 1870 ως το 2015: Αμερικανική αρχιτεκτονική, Ιστορικές πρωτοπορίες (φουτουρισμός, εξπρεσιονισμός, νεοπλαστικισμός, κονστρουκτιβισμός, τσεχοσλοβάκικος κυβισμός), Μοντέρνο κίνημα στον Βορρά και στον Νότο της Ευρώπης, Διεθνές στυλ, Μεταπολεμική ανοικοδόμηση, Πρωτοπορίες του 1960, Μεταμοντερνισμός, Αποδόμηση, Σύγχρονες αρχιτεκτονικές εκφράσεις στις μητροπόλεις του 21^{ου} αιώνα. Δίνεται έμφαση σε οπτικοακουστικά μέσα πρόσληψης και κατανόησης των ζητημάτων.

Δ2 Ιστορία της Νεοελληνικής Τέχνης (Συνδιδασκαλία)

Ανδρέας Ιωαννίδης

Νεοελληνική τέχνη αποκαλούμε τη μορφή τέχνης που επικρατεί στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος μετά την απελευθέρωση από τους Τούρκους. Πρόκειται για μια διαδικασία η οποία συνίσταται στην εγκατάλειψη της βυζαντινής αφαιρετικής παράδοσης (μεταβυζαντινή τέχνη) και στην υιοθέτηση της αναγεννησιακής νατουραλιστικής παράδοσης. Εμφανίζεται σχηματικά με δύο «Σχολές», την Επτανησιακή –ήδη από τον 18ο αιώνα– και τη Σχολή του Μονάχου, καθώς και διάφορους άλλους καλλιτέχνες, οι οποίοι δεν εντάσσονται στις δύο αυτές σχηματικές ταξινομήσεις. Το πρώτο μισό του 20ού αιώνα οι έλληνες καλλιτέχνες αρχίζουν να στρέφονται στο Παρίσι, του οποίου οι επιρροές θα παραμείνουν κυρίαρχες όλο αυτό το διάστημα, παράλληλα όμως και με κάποιες γερμανικές, ιδιαίτερα σημαντικές. Πραγματοποιείται εν ολίγοις η επαφή με τα ευρωπαϊκά μοντερνικά κινήματα και διαμορφώνεται έτσι σταδιακά ένας ελληνικός μοντερνισμός, ο οποίος, μέσω της αναζήτησης της ελληνικότητας, προσπαθεί να συνδυάσει το καινούργιο με την ελληνική παράδοση

Δ3 Καλλιτεχνικό Εργαστήριο

Κώστας Ιωαννίδης-Ασημίνα Κανιάρη

Μάθημα εξοικείωσης με την καλλιτεχνική πράξη. Οι φοιτητές περνούν από διάφορα εργαστήρια της Σχολής προκειμένου να αποκτήσουν μια άμεση γνώση βασικών καλλιτεχνικών πρακτικών και μέσων.

Δ4 Θεωρία και Κριτική της Τέχνης (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Κώστας Ιωαννίδης

Σειρά διαλέξεων γύρω από τα εξής ζητήματα: Η κριτική ορολογία και οι σχετικές έννοιες πριν τη θεσμική καθιέρωση της τεχνοκριτικής (16^{ος}-17^{ος} αιώνας). Η οργάνωση του πεδίου της τέχνης στη Γαλλία κατά τον 18^ο αιώνα (Ακαδημία, σαλόν, κριτική) και τα σαλόν του D. Diderot. Η τεχνοκριτική στον 19^ο αιώνα (Γαλλία, Γερμανία, Αγγλία): Ch. Baudelaire, Th. Gautier, H. von Kleist, W. Pater, J. Ruskin, O. Wilde. Φορμαλισμός και μοντερνιστική κριτική: R. Fry, Cl. Greenberg, H. Rosenberg.

Δ5 Ευρωπαϊκή Λογοτεχνία 2: Μοντερνισμός και Πρωτοπορία (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Σοφία Ντενίση

Εισαγωγικό μάθημα μύησης στις βασικές τάσεις, τα ρεύματα και τους προβληματισμούς των λογοτεχνικών παραδόσεων της ευρωπαϊκής ηπείρου από τα τέλη του 19ου αιώνα ως τα μέσα του 20ού. Κατά κύριο λόγο θα εστιάσουμε στο πολυδιάστατο κίνημα του μοντερνισμού από τις πρώιμες εκφράσεις του τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα ως τις όψιμες εκδηλώσεις του στα μέσα του 20ού αιώνα σε ευρωπαϊκές χώρες (Βρετανία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ρωσία κ.ά.). Θα προσεγγίσουμε το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό αντιπροσωπευτικών κειμένων από τις ελληνικές τους μεταφράσεις ώστε να εξοικειωθούμε με τα έργα αυτά.

Δ6 Ψυχολογία της Εκπαίδευσης (Συνδιδασκαλία)

Μόνικα Παπά (ΠΔ 407/1980)

(Μεταφέρθηκε στο Γ' εξάμηνο στη θέση των Παιδαγωγικών.)

Η έννοια της μάθησης. Μάθηση και ωρίμαση. Έννοια και αρχές της ενθάρρυνσης. Η Θεωρία της συμπεριφοράς. Μάθηση με δοκιμή και πλάνη. Μάθηση με υποκατάσταση. Συντελεστική μάθηση. Μορφολογική θεωρία μάθησης. Κοινωνικο-γνωστική μάθηση. Αθροιστική μάθηση. Η Ανάπτυξη (έννοια και χαρακτηριστικά). Η θεωρία της γνωστικής ανάπτυξης του J. Piaget.

Γ' και Δ' έτος: 16 μαθήματα

Ε' εξάμηνο

Υποχρεωτικά 3 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ και 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Δ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 500

Ζητήματα Αισθητικής (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Παναγιώτης Πούλος

Το μάθημα εξετάζει ορισμένα νεότερα ζητήματα της αισθητικής θεωρίας, τα οποία αντλούνται από θεωρήσεις που διατυπώθηκαν κατά το δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα. Πιο συγκεκριμένα, εκτίθενται αρχικά οι διαφορετικές αισθητικές τοποθετήσεις σχετικά με τα ζητήματα του ορισμού της τέχνης, της οντολογίας των έργων τέχνης, της γλώσσας και των άλλων διεργασιών εκσυμβολισμού, της διάκρισης μεταξύ αισθητικής και καλλιτεχνικής διάστασης, καθώς και της σχέσης της τέχνης με την πραγματικότητα. Στη συνέχεια, εξετάζονται οι συντεταγμένες της δημιουργικής διαδικασίας, οι σχέσεις της τέχνης με την ιστορία και την κοινωνία, καθώς και η έννοια της κριτικής δραστηριότητας. Με την ανάγνωση χαρακτηριστικών κειμένων αντλημένων από ποικίλες φιλοσοφικές παραδόσεις επιδιώκεται η ανάδειξη της σημασίας της συγκρότησης επιχειρημάτων στη σύγχρονη αισθητική φιλοσοφία.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 002

Η ζωγραφική του 17ου αιώνα στις Κάτω Χώρες (Προσφερόμενο ως κατ' επιλογήν υποχρεωτικό)

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου

Στο μάθημα αυτό εξετάζεται η ζωγραφική παραγωγή στις Κάτω Χώρες κατά τον 17ο αιώνα. Έμφαση δίνεται στη σύνδεση της παραγωγής αυτής με τους κατακτητικούς πολέμους της Ισπανίας, με τα κοινωνικά και ιδεολογικά ζητήματα που αναδύθηκαν μέσα από τους πολέμους αυτούς και με τις θρησκευτικές διαμάχες της περιόδου που

απηχούνται στη χρήση και στη σημασιοδότηση της τέχνης. Σημαντικοί άξονες γύρω από τους οποίους εξετάζεται η ζωγραφική αυτή παραγωγή αποτελούν επίσης οι αντιλήψεις θεωρητικών και κριτικών της τέχνης της εποχής, συλλεκτικές και εργαστηριακές πρακτικές, λογοτεχνικές πηγές και αφηγηματικές παραδόσεις. Ένα καίριο ερώτημα που διατρέχει αυτή την επισκόπηση αφορά στην αντίληψη του όρου «μπαρόκ». Η εμφάνιση μιας άλλης εικαστικής τάσης, του ροκοκό, σε σύνδεση με τις νέες κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες, ειδικά στη Γαλλία από τις αρχές του 18^{ου} αιώνα έως περίπου το 1770, θα αποτελέσει ακόμα ένα αντικείμενο του μαθήματος.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 601

Ιστορία των κόμιξ (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Υπεύθυνος μαθήματος: Κώστας Ιωαννίδης

Διδασκαλία: Γιάννης Κουκουλάς, υποψήφιος διδάκτωρ

Μετά την ανακάλυψη της τυπογραφίας και ιδιαίτερα μετά την μαζικοποίηση της ανάγνωσης εντύπων από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, τα κόμικς δεν σταμάτησαν ποτέ να αναπτύσσονται, να διαδίδονται και να εξελίσσουν το γλωσσικό και εικαστικό τους οπλοστάσιο. Στο μάθημα θα εξεταστούν οι βασικοί σταθμοί της Ιστορίας των Κόμικς (μοντερνισμός, ηρωική-φανταστική εποχή, υπερηρωική εποχή, μακαρθισμός και λογοκρισία, underground κίνημα, εναλλακτικά κόμικς, σύγχρονη εποχή) καθώς και οι σχέσεις τους με τη λογοτεχνία, τις εικαστικές τέχνες, τον κινηματογράφο, το animation, τη γελοιογραφία κ.λπ.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 010

Καλλιτεχνική Θεωρία από τον Hogarth στον Hockney (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Ασημίνα Κανιάρη

Κύκλος διαλέξεων που μελετά έννοιες και θεματικές στην καλλιτεχνική θεωρία από τον Hogarth στον Hockney στη Βρετανία από τα μέσα του 18^{ου} έως τις αρχές του 21^{ου} αιώνα. Ο τρόπος που ορίζει και αντιλαμβάνεται τη γραμμή ο Hogarth αποτελεί βασικό σημείο της καλλιτεχνικής θεωρίας του για το σχέδιο και για την έκφραση, όπως αντίστοιχα, αν και στο πλαίσιο διαφορετικών λύσεων και προβληματικών, η γραμμή και η γραμμικότητα, το σχέδιο αποκτά ρόλο καίριο στο πλαίσιο των θεωρητικών και πειραματικών ερευνών του Hockney. Αν για τον Hogarth η έκφραση αποτελεί ζήτημα

κεντρικής σημασίας για το εγχείρημά του, και η απόδοση των φυσιολογικών χαρακτηριστικών τεχνολογία επίλυσής του, ο Hockney προσεγγίζει τη ζωγραφική και τη σχεδιαστική πράξη και θεωρία με τρόπο διαφορετικό. Δίνεται έμφαση στα κείμενα των ίδιων των καλλιτεχνών μέσα από την ανάλυση παραθεμάτων, το συσχετισμό τους με χαρακτηριστικά έργα και πρακτικές και την ένταξή τους στο ιστορικό τους πλαίσιο.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 200

Το Βυζαντινό Ιερό Πορτραίτο: σύγχρονες ερευνητικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις

Καλλιρρόη Λινάρδου

Το θέμα του σεμιναριακού μαθήματος είναι οι Βυζαντινές φορητές εικόνες και η εξέλιξη του Βυζαντινού ιερού πορτραίτου. Έχει δομηθεί στη βάση εννέα θεματικών ενοτήτων: Η γέννηση της χριστιανικής ιερής προσωπογραφίας, Η εικονομαχία και η θεολογία των εικόνων, Εικόνες & Λειτουργία, Αχειροποίητες εικόνες και λείψανα, Εικόνες-παλλάρδια και πολιτική «μυθολογία», Η «εξαργύρωση» των βυζαντινών εικόνων, Εικόνες και γυναίκες, Βιογραφικές εικόνες και αφηγηματικότητα, Επιμέρους παραδείγματα και προσεγγίσεις.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 201

Το ζήτημα των αρχών του μοντερνισμού

Κώστας Ιωαννίδης

Σεμιναριακός κύκλος όπου θα συζητηθούν σημαντικά κείμενα του 18^{ου} και του 19^{ου} αιώνα καθώς και μεταγενέστερα κείμενα που θέτουν το ζήτημα της αφετηρίας της μοντέρνας τέχνης. Θα εξεταστούν: Το ζήτημα των αρχών ή της προϊστορίας του μοντερνισμού στον 18^ο αιώνα: ο T.J. Clark και η ζωγραφική του J.L. David στα χρόνια της τρομοκρατίας. Ο M. Fried, η απορρόφηση, η θεατρικότητα και τα κείμενα του D. Diderot. Οι αφετηρίες του 19^{ου} αιώνα: η νεωτερικότητα στον Ch. Baudelaire. Ο μοντερνισμός του Greenberg.

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 700

Σύντομη ιστορία της έννοιας του υψηλού

Γιώργος Ξηροπαΐδης

Το ενδιαφέρον για το υψηλό στους νεότερους χρόνους εκδηλώθηκε το 1674 όταν μεταφράστηκε στα γαλλικά από τον Boileau η περίφημη πραγματεία *Περί ύψους*, η οποία συνήθως αποδιδόταν στον διδάσκαλο της ρητορικής Λογγίνο. Στην επιρροή που άσκησε η επίμαχη πραγματεία οφείλεται εν πολλοίς και το ότι το ζήτημα του υψηλού απέκτησε ιδιαίτερη σημασία στην αισθητική θεωρία του 18^{ου} αιώνα. Παρότι οι λόγοι για την αιφνίδια αυτή εκδήλωση ενδιαφέροντος είναι εξαιρετικά σύνθετοι, ένας καίριος παράγων ήταν ότι το υψηλό αντιπροσώπευε ό,τι δεν ανήκε στην επικράτεια της νεοκλασικής αισθητικής, με την επίμονη έμφασή της στη μορφή, στους κανόνες και στη σαφήνεια. Στο σεμινάριο αυτό, θα διερευνήσουμε τη φύση του υψηλού και το πώς μείζονες στοχαστές όπως οι Burke, Kant, Hegel, Nietzsche, Cassirer, Heidegger, Adorno, Lyotard, Derrida αλλά και καλλιτέχνες όπως οι Blake, Turner, Friedrich, Newman, Rothko επιχείρησαν να ερμηνεύσουν την ειδική αισθητική απόλαυση που αποκομίζουμε όταν κατακυριευόμαστε από το υψηλό στην τέχνη ή στη φύση.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 209

Νεοελληνική τέχνη: πρώτο μισό του 20ού αιώνα

Μίρκα Παλιούρα (ΠΔ 407/1980)

Στόχος του μαθήματος είναι η επισκόπηση της νεοελληνικής τέχνης κατά το α' μισό του 20ού αιώνα και η ανίχνευση των ποικίλων εκφάνσεών της σε σχέση με τα ευρωπαϊκά καλλιτεχνικά κινήματα. Η πολυπλοκότητα και η αντιφατικότητα που χαρακτηρίζει την τέχνη στη συγκεκριμένη περίοδο θα εξεταστεί μέσα από το έργο των σημαντικότερων καλλιτεχνών της, εστιάζοντας στην τοπιογραφία, καθώς και στις έννοιες της *παράδοσης* και του *μοντερνισμού* σε σχέση με τη Γενιά του '30 και την εθνικιστική ιδεολογία της εποχής.

ΣΤ' εξάμηνο

Υποχρεωτικά 3 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ και 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 003

Βυζαντινές τοιχογραφίες της μέσης και ύστερης περιόδου (Προσφερόμενο ως κατ' επιλογήν υποχρεωτικό)

Καλλιρρόη Δινάρδου

Στόχος του μαθήματος είναι η μελέτη της εξέλιξης των Βυζαντινών τοιχογραφικών συνόλων (*fresco*) της μέσης και ύστερης περιόδου, μετά το πέρας της Εικονομαχίας (μέσα του 9^{ου} αιώνα) έως τους παλαιολόγειους χρόνους: Κωνσταντινούπολη, Καππαδοκία, Βαλκάνια, Ελλαδικός χώρος, Κύπρος.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 604

Εισαγωγή στην Ιστορία του Θεάτρου του 20ού αιώνα (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Γρηγόρης Ιωαννίδης, Επίκ. Καθηγητής ΕΚΠΑ (ανάθεση)

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 605

Αναγνώσεις του Εικαστικού Σώματος (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Δήμητρα Μακρυνιώτη, Καθηγήτρια ΕΚΠΑ (ανάθεση)

Σκοπός του μαθήματος είναι να διατυπώσει τους βασικούς άξονες για μια κοινωνιολογική ανάγνωση των πολλαπλών μορφών απεικόνισης του σώματος σε διάφορα είδη τέχνης. Υπό αυτό το πρίσμα το εικαστικό σώμα νοείται ως κείμενο που δεν αφηγείται μόνο την προσωπική ιστορία του δημιουργού του αλλά (και κυρίως) δίνει πληροφορίες για τις εκάστοτε κυρίαρχες ή μη αντιλήψεις περί σώματος. Θέτοντας το σώμα στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος το μάθημα διερευνά την εικαστική απεικόνιση ενός φάσματος συναφών με αυτό ζητημάτων, (όπως είναι η έμφυλη, ταξική και φυλετική του διάσταση, η ιερότητα και η μιαιρότητά του, τα κριτήρια ομορφιάς και ασχήμιας, η κανονικότητα και η παρέκκλιση, η συμμόρφωση και η ανυπακοή, η ασθένεια, η φθορά, το τραύμα, ο πόνος και ο θάνατος), και αναζητά τις κοινωνικές, πολιτικές και πολιτιστικές τους προεκτάσεις.

Δ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 600

Ο κόσμος στη νεότερη και σύγχρονη εποχή (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Άντα Διάλλα

Στόχος του μαθήματος είναι να συζητήσει τις διαδικασίες των οικονομικών, κοινωνικών, πολιτικών και πολιτισμικών μετασχηματισμών στη νεώτερη και σύγχρονη εποχή από μια πλανητική οπτική, αναδεικνύοντας τις επαφές, τις αλληλεξαρτήσεις και τις αλληλοεπιδράσεις μεταξύ διαφορετικών γεωπολιτικών περιοχών και πολιτισμικών πλαισίων, μεταξύ του παγκόσμιου και του τοπικού, του γενικού και του ειδικού. Κεντρικό θέμα σε αυτή τη συζήτηση είναι η συγκρότηση των ευρωπαϊκών αυτοκρατοριών, η αποικιοκρατία και η απο-αποικιοποίηση.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 203

Η πρόσληψη της πρωτοπορίας: κυβισμός και αφαίρεση

Κώστας Ιωαννίδης

Σεμιναριακός κύκλος όπου θα συζητηθεί το ζήτημα της πρόσληψης της πρωτοπορίας μέσα από τη διερεύνηση της δεξίωσης του κυβισμού και της αφαίρεσης από την περίοδο της εμφάνισής τους μέχρι και τη δεκαετία του 1960. Θα εξεταστούν κείμενα καλλιτεχνών της πρωτοπορίας που έγραψαν σχετικά με τα κινήματα αυτά (G. Apollinaire, P. Delaunay, J. Metzinger, A. Gleizes, W. Kandinsky, P. Klee κ.ά) καθώς και κείμενα μελετητών της από τις αρχές του αιώνα μέχρι και τις πρόσφατες δεκαετίες (C. Einstein, A. Barr, Cl. Greenberg, M. Fried, T.J. Clark, R. Krauss, L. Steinberg κ.ά.).

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 208

Φουτουρισμός, νταντά, σουρεαλισμός

Νίκος Δασκαλοθανάσης

Στο Σεμινάριο θα εξεταστεί η καλλιτεχνική παραγωγή και η θεωρία που συνδέεται με αυτές τις καλλιτεχνικές ομάδες καθώς και το ιστορικό περιβάλλον εντός του οποίου διαμορφώνονται την κρίσιμη περίοδο πριν και μετά τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο. Θα εξεταστεί επίσης η υποδοχή αυτών των τάσεων στην Ελλάδα καθώς και η πορεία καλλιτεχνών και διανοουμένων που τις εκπροσωπούν στην άλλη όχθη του Ατλαντικού κατά τη μεταπολεμική περίοδο.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 903

Τα σύγχρονα εναλλακτικά κόμικς: Πολιτική, Δημοσιογραφία, Ντοκουμέντο, Βιογραφία, Αυτοβιογραφία

Υπεύθυνος μαθήματος: Κώστας Ιωαννίδης

Διδασκαλία: Γιάννης Κουκουλάς, υποψήφιος διδάκτωρ

Εξετάζονται τα κόμικς της περιόδου μετά το 1980 όπου κυριαρχεί η ενήλικη θεματολογία και παράλληλα με την εξέλιξη των graphic novels δημιουργούνται έργα με έντονο το πολιτικό στοιχείο και την πολιτική και κοινωνική κριτική, έργα που εγκαθιδρύουν μια αμφίδρομη σχέση με τη δημοσιογραφία και τη μαρτυρία-ντοκουμέντο, τη βιογραφία και την αυτοβιογραφία.

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 705

Χρωματικές θεωρίες και εικαστικές πρακτικές

Φαίη Ζήκα

Το χρώμα ως κατ' εξοχήν οπτική ιδιότητα συνιστά έναν κεντρικό άξονα προβληματισμού και θεωρητικής διερεύνησης στο χώρο των εικαστικών τεχνών. Είτε χρησιμοποιείται γενναιόδωρα είτε φειδωλά, είτε πρόκειται για φαντασμαγορία είτε για ελάχιστη παρέμβαση, η εκάστοτε εικαστική πρακτική απαιτεί τοποθέτηση και απόφαση. Το σεμινάριο παρακολουθεί ορισμένες από τις κυριότερες εξελίξεις στις επιστήμες και τη φιλοσοφία όσον αφορά το χρώμα από την εποχή της νεωτερικότητας (από τον 17^ο αιώνα μέχρι σήμερα) και εξετάζει το πώς αυτές επηρέασαν την εικαστική δημιουργία, εστιάζοντας κατά κύριο λόγο στη μοντέρνα και τη σύγχρονη τέχνη.

Z' εξάμηνο

Υποχρεωτικά 3 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ και 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ή

2 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ, 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ και 1 ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 005

Θεωρία της Τέχνης της Ιταλικής Αναγέννησης (Προσφερόμενο ως κατ' επιλογήν υποχρεωτικό)

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου

Στο μάθημα αυτό παρουσιάζονται σημαντικές αντιλήψεις και θεωρίες της τέχνης της Αναγέννησης, όπως των Alberti, Leonardo, Castiglione, Vasari, Dolce, Aretino, Federico Zuccaro, Cellini. Τα κείμενά τους συζητούνται σε σχέση με σημαντικές ιδέες της περιόδου, που αφορούν στην *istoria*, στο σχέδιο, στο χρώμα, στην προοπτική, στην έκφραση, στη «ρεαλιστική» αποτύπωση της φύσης, στη μίμηση αρχαίων προτύπων, στο κύρος και στη συγκριτική σημασία της ζωγραφικής (*paragone*), στις έννοιες *sprezzatura*, *facilità*, *grazia*. Συζητούνται επίσης εξελικτικά σχήματα, π.χ. των Vasari και Dolce, όπως και ο βασικός προβληματισμός ανάμεσα στους θεωρητικούς της περιόδου, που αφορά στην αξιολογική σύγκριση ανάμεσα στη φλωρεντινή και στη βενετσιάνικη τέχνη. Οι πρωτογενείς αυτές θεωρίες εξετάζονται επίσης μέσα από μεταγενέστερες θεωρητικές και κριτικές τοποθετήσεις έως και του 21ου αιώνα.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 006

Ιστορία και Θεωρία της Φωτογραφίας (Προσφερόμενο ως κατ' επιλογήν υποχρεωτικό)

Κώστας Ιωαννίδης

Σειρά διαλέξεων πάνω στη θεωρία και την ιστορία της φωτογραφίας από το ξεκίνημά της κατά την τρίτη δεκαετία του 19^{ου} αιώνα μέχρι και τα πρόσφατα χρόνια. Θα εξεταστούν αρχικά οι βασικές χρήσεις της φωτογραφίας κατά τον 19^ο αιώνα και στη συνέχεια θα επιχειρηθεί μια τεχνοϊστορική πλαισίωση του έργου σημαντικών φωτογράφων του 20^{ου} αιώνα. Παράλληλα θα συζητηθούν κείμενα κλειδιά της φωτογραφικής θεωρίας (W. Benjamin, R. Barthes, S. Sontag).

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 009

Η τέχνη μετά το 1990: έννοιες, σχέσεις, θεσμοί (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Νίκος Δασκαλοθανάσης

Θα εξεταστούν καλλιτεχνικές τάσεις της τελευταίας δεκαετίας του 20ού και της πρώτης του 21^{ου} αιώνα με άξονα μια σειρά από μετατοπίσεις που αφορούν τη σύγχρονη

θεωρία, τον ορισμό του καλλιτεχνικού έργου, την ταυτότητα του καλλιτέχνη και την εμπλοκή της τέχνης στους δαιδάλους ογκωδών θεσμικών συστημάτων.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 011

Ιστορία Τέχνης μη Δυτικών Πολιτισμών

Ελένη Κονδύλη, Αναπλ. Καθηγήτρια ΕΚΠΑ (ανάθεση)

Στόχος του μαθήματος είναι να ενσωματωθεί στη θέαση της ιδέας του πολιτισμού και τη μελέτη του, μια πρώτη συστηματική ματιά της ετερότητας. Στο ιδεολογικό και πολιτικό δίπολο ‘ανατολή-δύση’, έχει σχηματιστεί ένα είδος οριενταλισμού, ενός δηλαδή φαντασιακού άλλοθι για το πώς βλέπουν οι ανεπτυγμένες κοινωνίες την Ασία, είτε ‘εγγύς ή μέση’, είτε ‘άπω’. Επειδή η διασπασμένη γνώση οδηγεί σε απλοποιήσεις και διαχωρισμούς, ενώ μια ιστορική γνώση δείχνει τα βήματα και την εξέλιξη/αλλοίωση της ανθρώπινης σκέψης και του πολιτισμού σκαλί-σκαλί, βήμα-βήμα, εικόνα-εικόνα, θεωρούμε ότι ένα μάθημα ‘μη-δυτικών’ πολιτισμών μπορεί να βοηθήσει σε σωστότερη άρθρωση της γνώσης, της έρευνας, της ανθρωπιστικής στάσης απέναντι στις ανθρωπιστικές επιστήμες.

Η μελέτη του αραβικού πολιτισμού είναι ιδιαίτερος σημαντική, γιατί ο συγκεκριμένος πολιτισμός (που αναπτύσσει διάλογο με την κτίση και την αποτυπώνει σε αραβική γλώσσα), είναι ο κατ’ εξοχήν κλασικός πολιτισμός: αφενός είναι εκφραστής της θρησκείας του Ισλάμ που τώρα πια επηρεάζει κόσμο έως τα πέρατα της γης, αφετέρου μελέτησε και τράφηκε και με δυτικούς λεγόμενους πολιτισμούς (κατ’ εξοχήν τον ελληνικό), και τους συνέδεσε με γνώσεις που προέρχονταν από την ανατολική μεριά του κόσμου, άρα και δημιούργησε έναν ‘ανοιχτό κόσμο’, δηλαδή με παγκόσμιες αξίες.

Ο αραβικός πολιτισμός αναπτύχθηκε κυρίως κατά τη λεγόμενη μεσαιωνική εποχή (8^{ος}-13^{ος} αιώνας). Αν σήμερα ζούμε μια εικονική πραγματικότητα πολλές φορές, τότε οι άνθρωποι ζούσαν περισσότερο μια όντως ‘εικαστική’, ‘εικονολογική’ πραγματικότητα, αφού το μάτι και το αυτί έβρισκε το νόημα του κόσμου, στις πόλεις και στα ταξίδια και στα χωριά, λιγότερο στα βιβλία. Ένα νόμισμα, ένα κουτί, ένας μιναρές, ένας τοίχος, ένα χαλί ήταν φορείς της προώθησης μιας γνώσης, πολλές φορές επίσημης. Αυτή η επίσημη γνώση, δηλαδή που προωθούσαν συνήθως άνθρωποι με πολιτικό και οικονομικό βεληνεκές, ήταν πιο διαδεδομένη από το περιεχόμενο των βιβλίων, που άγγιζε μικρότερες ομάδες πληθυσμού, αυτούς που ήταν εγγράμματοι.

Άρα, ένα μάθημα αραβικού πολιτισμού είναι ένας πολύ σημαντικός κρίκος στην ανάπτυξη της σκέψης με αφετηρία τις τέχνες και την αισθητική τους.

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 703

Οπτική θεωρία και εικαστικές τέχνες (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Φαίη Ζήκα

Το σεμινάριο εστιάζει στις νεότερες εξελίξεις στην ψυχολογία και τη νευροφυσιολογία της οπτικής αντίληψης, και στο πώς αυτές επηρέασαν την καλλιτεχνική δημιουργία και την αισθητική θεωρία στο δεύτερο μισό του 20ού και στις αρχές του 21^{ου} αιώνα. Το μάθημα διερευνά επίσης την κριτική στον «οφθαλμοκεντρισμό» και το άνοιγμα της τέχνης προς τις άλλες αισθήσεις και προς μια πολυ-αισθητηριακή αισθητική.

Σ-ΑΝ-ΦΙΤΑΕ 901

Επανάσταση, Ουτοπία και Δυστοπία στην Ευρώπη του πρώιμου 20^{ου} αιώνα

(Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Άντα Διάλλα

Ποια η σημασία της μελέτης των ουτοπιών μετά την αποκαθήλωση των μεγάλων ουτοπιών του 20ού αιώνα; Ποια η σχέση της ιστορικής σκέψης με την ουτοπική; Οι ουτοπιές αφορούν στο μέλλον ή συναρτώνται κάθε φορά με τα δεδομένα του παρόντος τους και με την ιστορική αυτοσυνειδησία των κοινωνιών που τις παράγουν και τις καταναλώνουν; Ποια η σχέση των τεχνών και του ουτοπικού λόγου; Αφορμή για να συζητηθούν αυτά –και άλλα παρόμοια– ερωτήματα θα είναι οι ουτοπικοί πειραματισμοί στην Ευρώπη του 20ού αιώνα.

Σ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ 400

Μουσεία: ιστορία και αρχιτεκτονική (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Ανδρέας Γιακουμακάτος

Δίνεται έμφαση στην κατανόηση της γέννησης και εξέλιξης του θεσμού του μουσείου από την άποψη της αρχιτεκτονικής. Εξετάζονται ζητήματα όπως η δημιουργία συλλογών έργων τέχνης στη διάρκεια της Αναγέννησης, η πορεία προς τη διαμόρφωση της νέας τυπολογίας του κτιρίου μουσείου ως δημόσιου χώρου πολιτισμού την περίοδο του Νεοκλασικισμού, η εξέλιξη του κτιρίου μουσείου και ο πολλαπλασιασμός της

θεματικής των μουσείων μεταξύ 19^{ου} και 20^{ου} αιώνα, η μεταπολεμική έκρηξη του θεσμού του μουσείου, η σύγχρονη ιδέα του μουσείου και η διεθνής πλουραλιστική περιπτωσιολογία. Χρησιμοποιούνται οπτικοακουστικά μέσα για την κατανόηση εμβληματικών παραδειγμάτων.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 202

Τέχνη και Μέσα: Προβλήματα Ιστοριογραφίας της Τέχνης (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Ασημίνα Κανιάρη

Η ιδέα του μέσου και οι διαφορετικές εκδοχές της στην ιστορία της τέχνης από τον 19^ο έως και τον 21^ο αιώνα σε 5 ενότητες: 1. Τέχνη και φωτογραφία (Το φωτογραφικό μέσο από τη «ρομαντική» κριτική του Baudelaire στη «μοντέρνα» θεώρηση του Ruskin, η ιδέα του φωτογραφικού μέσου στην τέχνη της πρωτοπορίας ως στρατηγική πειραματισμού, η φωτογραφία ως εικαστική πρακτική στη σύγχρονη τέχνη και η ιστορία της Τέχνης μετά τη φωτογραφία). 2. Εννοιολογήσεις του μέσου στην ιστορία, θεωρία και εικαστική πρακτική από το *medium specificity* στο *post-medium condition* (από τον Greenberg στην Krauss και από τη ζωγραφική στις νέες μορφές τέχνης). 3. Μέσα και θέαμα: τέχνη και ιστοριογραφία. 4 «Νέα μέσα», ιστοριογραφία και μορφές κριτικής: από το video στις bioarts. 5. Οπτικά μέσα, καλλιτεχνική θεωρία και ιστορία της Τέχνης από τον Panofsky και την Alpers στους Hockney και Kemp.

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ

ΠΡΑ

Υπεύθυνος μαθήματος: Κώστας Ιωαννίδης

Το αντικείμενο της πρακτικής άσκησης επιλέγεται σε συνεννόηση με τον υπεύθυνο μαθήματος και τη Γραμματεία.

Η' εξάμηνο

Υποχρεωτικά 3 ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ και 1 ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ή

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Δ-ΑΡ-ΙΣΘΕΤΑ 100

Η ελληνική αρχιτεκτονική από τον 19^ο στον 21^ο αιώνα (Προσφερόμενο ως κατ' επιλογήν υποχρεωτικό)

Ανδρέας Γιακουμακάτος

Η νεότερη και σύγχρονη αρχιτεκτονική πραγματικότητα του τόπου: Νεοκλασικισμός, Εκλεκτικισμός, Μοντέρνο κίνημα, Μεταπολεμική ανοικοδόμηση, Αρχιτεκτονική πραγματικότητα της δεκαετίας του 1960. Εξετάζεται η γέννηση της ιδέας του Τόπου στην αρχιτεκτονική (1911), η ευρωπαϊκή προβολή της ελληνικής αρχιτεκτονικής στη δεκαετία του 1930, τα διεθνιστικά φαινόμενα μετά το 1945, το έργο των σύγχρονων αρχιτεκτόνων. Δίνεται έμφαση στην αρχιτεκτονική ως πολιτισμικό φαινόμενο σε συνάρτηση με τις άλλες εκφράσεις του ελληνικού πολιτισμού. Γίνεται ευρεία χρήση σχετικών ντοκυμαντέρ και άλλων οπτικοακουστικών μέσων.

Δ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 502

Θεωρίες τοπίου και κήπου (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Φαίη Ζήκα

Το μάθημα πραγματεύεται τη σχέση τέχνης και φύσης μέσα από θεωρίες διαμόρφωσης τοπίου και κήπου που διατυπώθηκαν από τον 17^ο αιώνα μέχρι σήμερα. Εξετάζονται επίσης ζητήματα πολιτικής του τοπίου και περιβαλλοντικής αισθητικής.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 008

Κριτικές προσεγγίσεις στην Ιστορία της Τέχνης: Ο θεσμός του μουσείου (Προσφερόμενο ως κατ' επιλογήν υποχρεωτικό)

Ασημίνα Κανιάρη

Ιστορία της Τέχνης από τον 19^ο στον 21^ο αιώνα με αναφορά στην ιδέα και τον χώρο του μουσείου τέχνης. Επισκόπηση βασικών ζητημάτων και παραδειγμάτων. Ιστορία εκθέσεων, συλλογών και επιμέλειας. Θεσμοί της τέχνης: Από το Salon στη Biennial. Ο θεσμός των ανεξάρτητων gallery. Η κριτική της επιμέλειας. Μινιμαλισμός, Θεσμική κριτική και η κριτική του μουσειακού χώρου και των επιμελητικών πρακτικών μέσα

από το εικαστικό έργο. Σύγχρονες τάσεις και νέοι θεσμοί της τέχνης. Νέοι εκθεσιακοί θεσμοί: το παράδειγμα της Documenta στην πόλη Kassel.

Δ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 001

Ειδικά Θέματα της Ιστορίας της Τέχνης: Διδακτική του Μοντερνισμού

Ανδρέας Ιωαννίδης

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 206

**Ιστοριογραφικές Προσεγγίσεις στην Ευρωπαϊκή Ζωγραφική του 17ου Αιώνα
(Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)**

Ναυσικά Λιτσαρδοπούλου

Στο σεμινάριο αυτό παρουσιάζονται σημαντικές θεωρίες και κριτικές τοποθετήσεις του 17^{ου} αιώνα, με κύριους εκπροσώπους τους Karel van Mander, Roger de Piles, Joachim von Sandrart, André Félibien, και με κεντρικό πεδίο αναφοράς τη ζωγραφική των Κάτω Χωρών του 17^{ου} αιώνα. Ενδεικτικά, από τον 18^ο αιώνα συζητούνται οι σχετικές θέσεις του Diderot, από τον 19^ο αιώνα παρουσιάζονται οι απόψεις των Delacroix και Baudelaire, ενώ μελετώνται επίσης διαφορετικές σύγχρονες μεθοδολογικές προσεγγίσεις στη θεωρία και στην εικαστική παραγωγή του 17^{ου} αιώνα (Eddy de Jongh, Eric Jan Sluijter, Ivan Gaskell, Herman Roodenburg, Celeste Brusati, Elizabeth Honig, Walter Melion, Svetlana Alpers, John Michael Montias κ.ά.). Πολλές από τις θέσεις αυτές εξετάζονται απέναντι στο μοντέλο του Panofsky και τη μέθοδο της συμβολικής αποκωδικοποίησης του περιεχομένου των έργων.

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 704

Θεωρία και μαθητεία της τέχνης: Μανέ, Προυστ, Φουκώ (Προσφερόμενο ως ελεύθερης επιλογής)

Παναγιώτης Πούλος

Είναι ευνόητο σε τι διαφέρουν τα εγχειρήματα του Εντουάρ Μανέ, του Μαρσέλ Προυστ και του Μισέλ Φουκώ: διαφέρουν ως προς το *είδος* τους, καθώς ο πρώτος είναι ζωγράφος, ο δεύτερος συγγραφέας και ο τρίτος φιλόσοφος. Όμως, αυτό που μας ενδιαφέρει εδώ είναι τα νήματα που τους ενώνουν: η βαθιά κατανόησή τους σχετικά

με τη λογική που διέπει την ιστορία της παράδοσής τους (στις Εικαστικές Τέχνες, τα Γράμματα και τη Φιλοσοφία, αντίστοιχα), ο ριζοσπαστικός νεοτερισμός τους αν πάρουμε υπόψη μας τα οικογενειακά, πολιτισμικά και κοινωνικά συμφραζόμενα, κοντολογίς, η αναστοχαστική και ανατρεπτική διάσταση του έργου τους. Εξετάζοντας λοιπόν τον «νέο τρόπο» τους, δηλαδή τη δυναμική που εγκαινιάζουν, μας δίνεται η ευκαιρία να προσεγγίσουμε όχι μόνο την ιστορία της αισθητικής παράδοσης των τελευταίων 150 χρόνων, αλλά και τα βασικά μεθοδολογικά ζητήματα (συγκρότηση του αρχείου του έργου, θεωρητικά εργαλεία και ζητήματα ερμηνείας) με τα οποία έρχεται αναγκαστικά σε επαφή όποιος επιθυμεί να εντρυφήσει στα προβλήματα της Θεωρίας της Τέχνης.

Σ-ΤΕ-ΙΣΘΕΤΑ 207

Το μεσαιωνικό εικονογραφημένο βιβλίο: Σύγχρονες ερευνητικές και ερμηνευτικές προσεγγίσεις

Καλλιρρόη Λινάρδου

Σκοπός του Ειδικού Μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών στη μελέτη των Μεσαιωνικών εικονογραφημένων χειρογράφων και τα προβλήματα που σχετίζονται με την κατανόησή τους (Προβλήματα μεθόδου και προσέγγισης, Σχέση λόγου και εικόνας, Η μαρτυρία των χειρογράφων για τους δημιουργούς και το αναγνωστικό κοινό τους, Νοηματοδότηση και ερμηνεία παραδειγμάτων ιδιάζουσας εικονογράφησης, Ανταλλαγές μεταξύ Ανατολής και Δύσης).

Σ-ΦΙ-ΦΙΤΑΕ 706

Αισθητική Ιδεολογία. Κριτικές προσεγγίσεις της αισθητικής της νεωτερικότητας.

Γιώργος Ξηροπαΐδης

Στο σεμινάριο αυτό θα εξεταστεί ενδελεχώς μια σειρά καίριων κριτικών ενστάσεων που έχουν διατυπωθεί κατά της νεωτερικής αισθητικής θεωρίας. Ειδικότερα, θα παρουσιαστούν και θα υποβληθούν σε κριτικό έλεγχο οι συναφείς θέσεις του Walter Benjamin, ο οποίος ερμηνεύει την νεωτερική αισθητική ως ένα λανθάνον κοινωνικό και πολιτικό υπόδειγμα που θεμελιώνεται σε μια ασαφή ιδεαλιστική ιδέα της ελευθερίας, του Martin Heidegger, ο οποίος αντιλαμβάνεται την αισθητική ως ολοκλήρωση του καρτεσιανισμού, του Michel Foucault, σύμφωνα με τον οποίο η αισθητική είναι μια δύναμη πειθάρχησης του σώματος, και του Terry Eagleton, ο

οποίος εκλαμβάνει την αισθητική ως αποικιοποίηση της αισθητηριακής φύσης του ανθρώπου.

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΠΤΥ

Η πτυχιακή εργασία πρέπει να έχει έκταση 10.000-12.000 λέξεις (με τις υποσημειώσεις). Ο φοιτητής δηλώνει υποχρεωτικά στη Γραμματεία κατά την έναρξη του Η' εξαμήνου το όνομα του Επιβλέποντος με τον οποίο πρέπει να έχει έρθει ήδη σε συμφωνία. Ο Επιβλέπων ειδοποιείται από τη Γραμματεία και καταθέτει την έγγραφη συναίνεσή του. Η πτυχιακή εργασία υποστηρίζεται από τον φοιτητή προφορικώς σε τακτή ημερομηνία είτε κατά την εαρινή είτε κατά τη φθινοπωρινή εξεταστική περίοδο ενώπιον Τριμελούς Επιτροπής που ορίζεται κατόπιν εισήγησης του Επιβλέποντος με απόφαση της Συνέλευσης του Τμήματος. Εάν ο βαθμός της εργασίας είναι κατώτερος της βάσης (5), ο φοιτητής πρέπει είτε να τη δηλώσει και να την εκπονήσει εκ νέου είτε να επιλέξει αντ' αυτής 1 Σεμινάριο και 1 Διάλεξη Η' εξαμήνου.

Κωδικοί Erasmus

Ε-ΙΣΘΕΤΑ 001-499 «Ειδικά θέματα ιστορίας της τέχνης και της αρχιτεκτονικής»

Ε-ΦΙΤΑΕ 500-999 «Ειδικά θέματα φιλοσοφίας της τέχνης και ανθρωπιστικών επιστημών».